

Marcin Kolasa

Nabytki Muzeum Historii Kielc w 2014 r.

Studia Muzealno-Historyczne 7, 269-282

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marcin Kolasa (Muzeum Historii Kielc)

Nabytki Muzeum Historii Kielc w 2014 r.

W 2014 r. Muzeum Historii Kielc pozyskało do zbiorów 275 obiektów, z czego 88 wpisano do Księgi inwentarzowej „Historia”, 97 do Księgi inwentarzowej „Sztuka” oraz 90 do księgi pomocniczej „Materiałowa”. Zasób biblioteczny powiększył się o 328 pozycji inwentarzowych.

Do zbiorów muzeum trafiły dokumenty i druki dotyczące życia społeczno-gospodarczego Kielc i regionu. Najstarsze dokumenty to kwity opłat podatkowych z „Kasy Miasta Kielce” z lat sześćdziesiątych XIX w. odnośnie składki szkolnej, podymnego i szarwarku, składki kwaterunkowej oraz składki opalania latarń. Unikatowy charakter mają dwie księgi handlowe ze składu broni i amunicji Józefa Tomickiego, który mieszcił się przed wojną przy ul. Wesołej. W księgach znajdują się wpisy dokumentujące zakupy broni i amunicji przez kielczan oraz okolicznych ziemian, a także przez instytucje, takie jak policja państwowa, starostwo, BBWR itp. Przy nazwiskach podany jest czasem dokładny adres lub funkcja: policjant, nauczyciel, wojewoda, naczelnik więzienia itp. Wśród klientów sklepu znaleźli się m.in.: wojewoda kielecki Jerzy Paciorkowski, Zygmunt Nałęcz-Dobrowolski – nauczyciel gimnastyki w gimnazjum im. Jana Śniadecznego i prezes Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, ziemianin Andrzej Deskur z Sancygniowa, działacz niepodległościowy Władysław Koterski „Spalski”, kapelan 4 Pułku Piechoty Leg. ks. Stanisław Cieśliński, działaczka niepodległościowa, komendantka Przysposobienia Wojskowego Kobiet Stanisława Ołędzka, sędzia Bronisław Biłowicki, mjr Jan Cudek – dowódca II Dywizjonu 2 Pułku Artylerii Lekkiej Leg. i opiekun sekcji sportowych, Henryk Kuc – dyrektor gimnazjum im. S. Żeromskiego i in.

Muzeum pozyskało też: książeczkę wkładową Kieleckiego Towarzystwa Pożyczkowo-Oszczędnościowego z 1906 r., legitymację poborcy skarbowego Jana Binkiewicza z 1935 r. oraz zaproszenie na zabawę koleżeńską kieleckiego koła Związku Urzędników Kolejowych z 1930 r.

Kolejne dokumenty związane są upamiętnieniem powstania 1863 r., tradycją legionową i walką o niepodległość w czasie I wojny światowej. Są to „Program uroczystej akademii ku uczczeniu 62. rocznicy Powstania Styczniowego”, „Program uroczystego wieczoru ku uczczeniu 5. rocznicy wymarszu Strzelców Piłsudskiego” oraz „Program przedstawienia galowego ku uczczeniu 6. rocznicy wkroczenia I Kompanii Kadrowej do Kielc” oraz dyplom „Pamiętka złożonej na Skarb Narodowy daniny” Wydziału Narodowego Polskiego – świadectwo wkładu amerykańskiej Polonii w dzieło odbudowy państwa polskiego w czasie I wojny światowej.

Do zbiorów trafiły też dwa ciekawe druki: „Informator województwa kieleckiego” z 1936 r., zawierający m.in. reklamy, spisy adresów adwokatów, lekarzy, przedsiębiorstw, rzemieślników, szkół, urzędów, instytucji, oraz książka „Rozwój sprzętu artyleryjskiego” pochodząca z przedwojennej biblioteki kieleckiego 2 Pułku Artylerii Lekkiej Leg.

Unikatowy jest bilet wizytowy kpt. Jana Gawriłowa Sipajło-Rudnickiego – jedna z niewielu pamiątek po stacjonującym w Kielcach 5 Pułku Strzelców Imperium Rosyjskiego. Datowana na XIX/XX w. wizytówka ma na rewersie odręczną notkę w języku rosyjskim (w tłumaczeniu): „Pokornie proszę dostojnego Pana Antona Ewarystowicza abym także dostał możliwość podpisania się na pucharze, który podnoszą przyjaciele”.

Muzeum pozyskało też dyplom mistrza czapniczego wydany przez kielecką Izbę Rzemieślniczą w 1947 r., a także interesujący druk związany z historią kieleckiego harcerstwa. Jest to mapa z planem obozu harcerskiego w Spale podczas Jubileuszowego Zlotu Harcerstwa Polskiego, odbywającego się w dniach od 11 do 25 lipca 1935 r.

Równie interesujących jest kilka dokumentów z lat szkolnych i studenckich Jana i Stefanii Straszów – w dwudziestoleciu nauczycieli szkół kieleckich. Najcenniejsze jest niewątpliwie świadectwo dojrzałości Jana Strasza z kieleckiego Gimnazjum Męskiego z 1913 r. Pięknie zdobione, z wizerunkiem cara Mikołaja I i herbem Cesarstwa Rosyjskiego.

W zbiorach znalazł się niewielki zespół zawierający fotografie i dokumenty kieleckiej rodziny Adamczyków. Znajduje się w nim kilka dokumentów z okresu okupacji: zaświadczenie z kursu stenografii i maszynopisania dla stenotypistek Prywatnej Szkoły Handlowej w Kielcach z 1941 r., zaświadczenie z ukończenia kursu kroju i szycia oraz zaświadczenie z ukończenia rocznego kursu galanterii i zabawkarstwa w Państwowej Szkole Zawodowej Krawieckiej z 1942 r. i 1943 r. oraz wystawione w kwietniu 1945 r. przez Państwową Komisję Weryfikacyjną Dla Legalizacji Wyników Tajnego Nauczania w Kielcach zaświadczenie z tajnego nauczania. W zbiorze znajduje się też legitymacja szkolna Ryszarda Adamczyka z Gimnazjum Państwowego im. Jana Śniadeckiego w Kielcach oraz jego fotografia z obozu koncentracyjnego KL Auschwitz (Oświęcim).

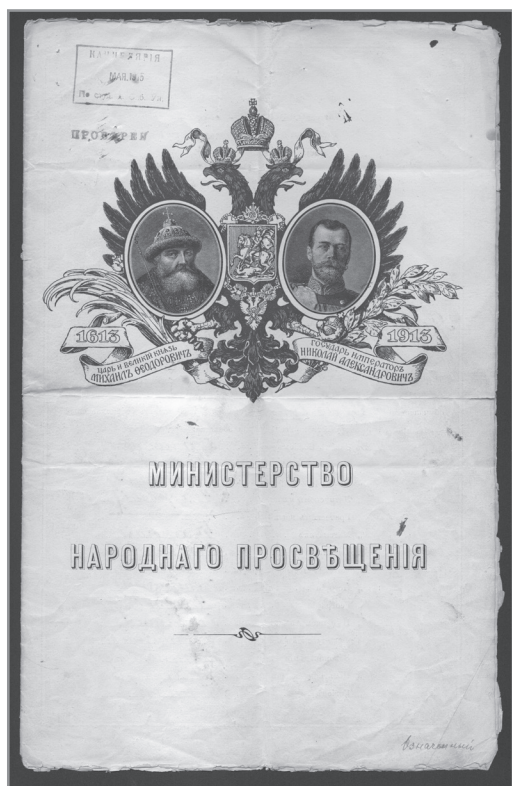
Kolejny zbiór dokumentów i fotografii dotyczy służby wojskowej i zatrudnienia w fabryce „Granat” Kazimierza Stefańczyka i uzupełnia zbiór przekazany przez darczyńcę w latach 2008–2009.

O wiele interesujących pozycji powiększyła się muzealna kolekcja fotografii. Oprócz wymienionych wcześniej zdjęć ze zbiorów rodzinnych archiwów Adamczyków i Stefańczyków wzbogaciło ją wiele fotografii wykonanych w kieleckich zakładach fotograficznych, m.in. Stanisława Saneckiego, Stefanii Bonikowskiej, Adama Badziana, Władysława Krajewskiego, „Moderne” i „Rembrandt”. Wśród sportretowanych kielczan znajdują się postacie znane, zapisane w historii miasta, jak Rafał Piwowski, właściciel hotelu Bristol, czy notariusz i rejent gubernialny Konstanty Holewiński.

Zbiory wzbogaciły się o kilkanaście fotografii grupowych. Znajdują się na nich: żołnierze stacjonującego w Kielcach 6 Pułku Strzelców Imperium Rosyjskiego, rosyjscy urzędnicy (obie z przełomu XIX/XX w.), pracownicy kancelarii rejenta Mieczysława Halika (1911 r.), rosyjscy urzędnicy i policjanci (przed 1915 r.), urzędnicy I i II Rewiru Sądu Pokoju miasta Kielc (1920 r.), instruktorki oświatowe Sekcji Propagandy i Opieki – Maria Kułagowska, Irena Kubacka i Stanisława Ołędzka (1920 r.), uczestnicy Konferencji Okręgowej ZNP przed budynkiem cerkwi w Kielcach (1923 r.), pracownicy Poczty w Kielcach (1924 r.), żołnierze 4 Pułku Piechoty Leg. i siostry PCK (1928–1933), absolwenci pierwszego Kursu Adiunktów przy Oddziale Eksploatacyjnym PKP w Kielcach (około 1930 r.), członkowie orkiestry Kieleckiej Straży Ogniowej (około 1930 r.), żołnierze 4 Pułku Piechoty Leg. (przed 1939 r.), członkowie Ligi Obrony Powietrznej Kraju w Kielcach (dat. 1923–39), naczelny sekretarz Sądu Okręgowego w Kielcach Józef Potocki i woźni sądowi (po 1930 r.), pocztowcy przed gmachem P.W. i W.F. w Kielcach (1937/1938 r.), pracownicy więzienia przy ul. Zamkowej w Kielcach (1946 r.).

Dużą wartość dokumentalną mają dwa inne, okazałe obiekty wykonane techniką fotograficzną: pamiątkowe tableaux ze zbiorowymi przedstawieniami nauczycieli i uczniów Gimnazjum im. M. Reja w Kielcach (1930 r.) oraz pracowników Elektrowni w Kielcach (1935 r.)

Muzeum otrzymało także dwie współczesne odbitki fotografii przedstawiające hotel Bristol około 1914 r. oraz rodzinę Goldfarbów, właścicieli zakładu fotograficznego „Rembrandt”, wykonane w okresie międzywojennym. Do zbiorów trafiła też

Świadectwo Jana Strasza z kieleckiego Męskiego Gimnazjum Rządowego, 1913 r.; wszystkie obiekty ze zbiorów Muzeum Historii Kielc

Instruktorke oświatowe Sekcji Propagandy i Opieki: Maria Kułagowska, Irena Kubacka i Stanisława Ołędzka, 1920 r.

Pracownicy kancelarii rejenta Mieczysława Halika, 1911 r.

Fotografie z odsłonięcia pomnika Wdzięczności Armii Czerwonej w Kielcach 15 lipca 1945 r., fot. Antoni Łapiński

mająca charakter reprezentacyjnej rodzinnej pamiątki fotografia kieleckiego notariusza Michała Reymonta z rodziną z 1917 r.

Zbiory powiększyło też kilka fotografii dokumentujących rozmaite wydarzenia. Utrwalone na nich zostało np. spotkanie wielkanocne w 1932 r. Stowarzyszenia Urzędników Skarbowych w Kielcach, przemarsz orkiestry strażackiej na ul. Marszałka Focha (1925 r.), bieg w ramach z Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej (poł. lat dwudziestych XX w.), powitanie bp. Józefa Gawliny przez gen. Juliusza Zulaufa na peronie dworca w Kielcach (dat. 1933 r.) oraz wyścigi motocyklowe w Kielcach z lat pięćdziesiątych XX w.

Wyjątkowym nabytkiem jest niewątpliwie dar obejmujący zbiór 87 rolek negatywów fotograficznych ze zdjęciami wykonanymi przez Antoniego Łapińskiego od końca lat trzydziestych do siedemdziesiątych XX w. Antoni Łapiński przed wojną był podoficerem w 2 Pułku Artylerii Lekkiej Legionów, który stacjonował w Kielcach. Podczas okupacji pracował w zakładzie fotograficznym Tadeusza Ryłskiego. Po wojnie był m.in. działaczem sportowym i pracownikiem ORS. Zmarł w 1987 r. Fotografie podarował jego syn Michał Łapiński. Dokumentują one życie codzienne i uroczystości rodzinne Łapińskich i Pałysiewiczów, widoki Kielc i okolic, obchody i wydarzenia społeczno-polityczne w przestrzeni miejskiej (np. odsłonięcie pomnika Wdzięczności Armii Czerwonej w Kielcach w 1945 r.) oraz wydarzenia sportowe (mecze piłki nożnej). Do tego trzeba dodać 10 przedwojennych szklanych negatywów z portretami i zdjęciami grupowymi nieznannej kieleckiej rodziny.

Muzealne zbiory wzbogaciły też pocztówki, m.in. dwie wydane przez wydawnictwo A. Szwedowskiego, przedstawiające szpital wojskowy w Gmachu Leonarda oraz cerkiew Wniebowstąpienia Pańskiego z 1916 r. Także z tego roku pochodzi mogąca służyć za pocztówkę fotografia z liniaturą na odwrocie, na której uwieczniona została wigilia z legionistami w hotelu Bristol. W sali hotelu sportretowana została grupa legionistów i osób cywilnych pod transparentem: „Cześć Wodzowi i żołnierzom Jego” i portretem J. Piłsudskiego. Wartościowa jest pocztówka z fotografią oddziału legionistów 4 kompanii 1 batalionu 1 Pułku Piechoty Legionów, wysłana w 1917 r. z Ożarowa do Marii Kułagowskiej w Kielcach. Jej wartość podnoszą pozdrowienia od sportretowanych legionistów, opatrzone ich podpisami. Istotna jest także osoba adresatki: Maria Kułagowska była instruktorką oświatową Sekcji Propagandy i Opieki nad Żołnierzami. Zmarła w wyniku ran, które odniosła podczas bitwy pod Radzyminem w sierpniu 1920 r. Jej pogrzeb miał charakter manifestacji patriotycznej. Warto też wspomnieć o pocztówce hm. Eugenii Praussowej do komendanta Kieleckiej Komendy Chorągwi Ryszarda Mazura.

Do muzeum trafiły rozmaite varia związane z kieleckim przemysłem i handlem oraz stanowiące wyposażenie mieszczańskich wnętrz. Muzeum zakupiło przedmioty wyprodukowane w kieleckich fabrykach: m.in. brytfannę z pokrywą z kieleckiej Huty Ludwików (nieczęsto spotykany na rynku kolekcjonerskim przedmiot powstały na potrzeby wojska w 1937 r.), stolik drewniany z kieleckiej Fabryki Mebli „Henryków” (mebel znacznie rzadziej spotykany niż krzesła z tej wytwórni, a wartość przedmiotu podnosi zachowana papierowa etykieta – marka ochronna z nazwą fabryki) oraz opakowanie ultramaryny do prania produkcji Zakładów Wytwórczych „Społem” z lat trzydziestych.

Muzeum otrzymało też talerze okolicznościowe: „XXX lat Kieleckich Zakładów Naprawy Samochodów 1949–1979”, „70-lecie zakładów SHL Kielce”, „Słowo Ludu swoim Przyjaciołom”, „XV Spadochronowe Mistrzostwa Polski Seniorów Kielce 1971”, „40-lecie Gwardyjskiego Klubu Sportowego Błękitni Kielce”, „30-lecie Kieleckiej Spółdzielni Mieszkaniowej” – wytworzone przez Fabrykę Porcelany i Wyrobów Ceramicznych w Ćmielowie; wazy pamiątkowe „25-lecia Zakładów Urządzeń Chemicznych i Armatury Przemysłowej CHEMAR Kielce” i „20-lecia KZWM-Polmo SHL” oraz

statuetkę pamiątkową „80 lat SPOŁEM PSS KIELCE 1919-1999” i proporzycyk „70 lat Powszechnej Spółdzielni Spożywców w Kielcach 1919-1989”.

Pozyskano wyroby kieleckiej fabryki KZWM-Polmo „SHL” z lat sześćdziesiątych do osiemdziesiątych XX w.: aluminiowy wazon ozdobny i figurę odlewnika oraz trzy żeliwne talerze dekoracyjne, popielniczkę i figurę Syrenki warszawskiej, ponadto żeliwny talerz pamiątkowy „XX lat Komunikacji Miejskiej w Kielcach” z Kieleckiej Fabryki Pomp „Białogon”. Dalsze interesujące przedmioty to varia: tabliczka rejestracyjna roweru z 1926 r., matryca do znakowania mydła z Fabryki Mydła i Świec Karola Rejchelta z przełomu XIX i XX w., tłok pieczętny Fabryki Czapek Sz. Kochena z lat trzydziestych XX w., tłok pieczętny Polskiego Białego Krzyża Koła w Kielcach (przed 1939 r.), bosak strażacki z lat trzydziestych XX w., wykonany prawdopodobnie przez kieleckiego rzemieślnika z ul. Bodzentyńskiej, łyżka stołowa z restauracji w hotelu Versal (lata 1920–1930), ręczny dzwonek szkolny (1 poł. XX w.), tabliczka członka wspierającego Aeroklub Kielecki (lata 1940–1950).

Przykładem przedmiotu z zanikłego w Kielcach typu jest duży szyld kuźni J. Gacka, działającej od 1904 r. przy ul. Nowowarszawskiej. Na długim esowato wygiętym ramieniu w ażurowym okręgu widnieją dwa wspięte na tylnych nogach konie, poniżej wycięta jest data „1904”. Jest to przykład doskonałej kowalskiej roboty. Niewielki zbiór szyldów uzupełniają dwa szklane obiekty z 2 poł. XX w., pochodzące z zakładu usługowego Teofili Chojnackiej, wykonującego m.in. drobne przeróbki krawieckie, mieszczącego się przy kieleckim Rynku.

Z rzeczy stanowiących wyposażenie mieszczkańskiego domu warte uwagi są trzy drewniane wieszaki na ubranie.

Bardzo interesującym eksponatem z obszaru historii wojskowości jest mosiężna klamra do pasa, należąca do żołnierza 4 Pułku Piechoty Legionów Polskich, wykonana ok. 1916–1917 r. Jest to klamra pozaregulinowa, na której umieszczono orła z rozpostartymi skrzydłami, oznaczenie pułku oraz pułkowe emblematy w kształcie swastyki. Klamry takie były wytwarzane przez lokalnych rzemieślników, a czasem nawet przez samych żołnierzy, stąd też różnią się szczegółami i precyzją wykonania. Nie była to produkcja masowa i zachowało się ich niewiele, dlatego są sporadycznie spotykane na rynku kolekcjonerskim.

Ciekawym, a rzadko gromadzonym w muzeach, źródłem do historii miejscowej jest zbiór znaczków (wpinek) okolicznościowych z 3 ćw. XX w., zamawianych przez kieleckie zakłady produkcyjne (FLT „Iskra”, „Chemar”), prasą („Słowo Ludu”, „Echo Dnia”) oraz różnymi wydarzeniami okolicznościowymi (Studencka Wiosna Kulturalna, Świętokrzyskie Dni Techniki i Wynalazczości, Giełda Mineralów, Spartakiada Sportów Obronnych, Wystawa Osiągnięć Województwa Świętokrzyskiego na czterdziestolecie PRL itp.) Dochodzi do nich ponad 50 znaczków (wpinek) harcerskich z lat 1974–2002, głównie z Harcerskiego Festiwalu Kultury Młodzieży Szkolnej w Kielcach.

Zarząd Koła nr 19 Związku Kombatanów RP i Byłych Więźniów Politycznych przekazał głównie ze sztandaru Oddziału ZBoWiD w Kielcach oraz mundur wyjściowy porucznika wojsk lądowych (kombatancki). Muzeum otrzymało też przedmioty i dokumenty od Kieleckiego Bractwa Andrzejowego, m.in. statuetkę Nagroda Miasta Kielce dla Kieleckiego Bractwa Andrzejowego (proj. Sławomir Micek) i spinkę z tejsze okazji (proj. Krzysztof Stradowski) oraz dyplomy i okolicznościowe życzenia.

Kolekcję sztuki powiększyły prace Stanisława Praussa – 27 rysunków ołówkiem, m.in. z miejską architekturą (Pałac Biskupów Krakowskich, Brama Krakowska, Rynek, kościół św. Wojciecha), oraz dwa szkicowniki z lat 1937–1938 zawierające szkice, studia i rysunki scen rodzajowych, historycznych, akty kobiece oraz rysunki przedmiotów i zwierząt. Do zbiorów pozyskano również prace związanego z Kielcami artysty Andrzeja Dworaka: obraz olejny „Dolina Silnicy” (1935 r.) i siedem klocków

Szyld z kuźni J. Gacka przy ul. Nowowarszawskiej, 1904 r.

Klamra do pasa żołnierza 4 Pułku Piechoty Legionów Polskich, ok. 1916–1917 r.

Brytfanna z kieleckiej Huty „Ludwików”, 1937 r.

Stanisław Prauss, cztery fantazje architektoniczne na temat starych Kielc, rys. ołówkiem

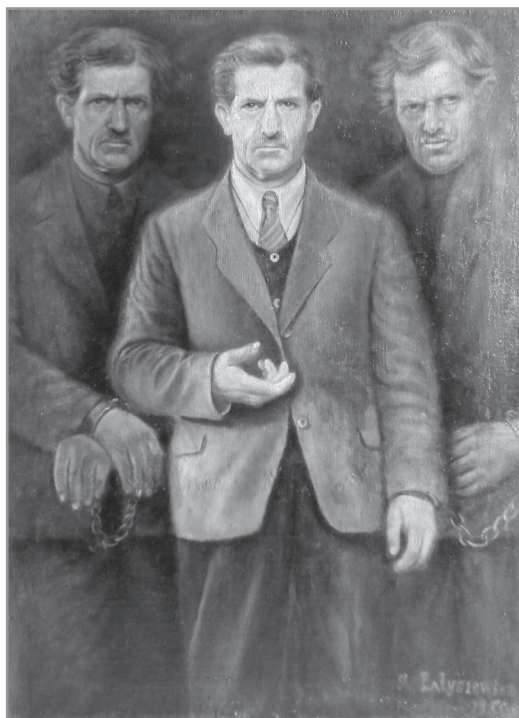
drzeworytniczych z przedwojennymi widokami Kielc oraz 12 prac graficznych Piotra Wollenberga, prezentujących ważne zabytki regionu (z lat 1967–1970). Do zbiorów trafił też obraz Stanisława Pałysiewicza „Zniewolenie” z 1950 r., a także dwa obrazy olejne kieleckiego malarza Krzysztofa Jackowskiego. Pierwszy z nich zatytułowany „Il Giocatori” („Gracze”) w satyryczny, charakterystyczny dla tego artysty sposób portretuje cztery związane z kielecką kulturą osoby: Krzysztofa Jackowskiego, Bogusława Paprockiego, Janusza Kuczyńskiego i Andrzeja Dębskiego, uwiecznionych przy stoliku do gry w kości. Drugi obraz to „Portret Bogusława Paprockiego”, kieleckiego regionalisty, muzealnika i konserwatora, ukazujący go w mundurze stylizowanym na uniform carskiego urzędnika. Zbiór artystyczny wzbogaciła też grafika Aleksandry Makowskiej „Karczówka”.

O kilkadziesiąt obiektów powiększyły się zbiory sztuki medalierskiej. Wśród medali są zaprojektowane m.in. przez Zygmunta Kaczora: „Adolf Dygasiński” (1968 r.), „IX Wieków Kielc” (1971 r.), „XXX-lecie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” (1974 r.), „Stanisław Staszic 1755–1826” (1977), „60-lecie państwowej opieki nad zabytkami” (1978 r.), „Odsłonięcie Pomnika Kielce Kadzielnia / XXXV-lecie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” (1979 r.), „Jan III Sobieski pod Wiedniem / Brama Triumfalna w Podzamczu Chęcińskim” (1983 r.), „Muzeum Wsi Kieleckiej / Park Etnograficzny w Tokarni” (1984 r.); Stefana Dulnego „Państwowa Filharmonia im. Oskara Kolberga w Kielcach” (1968 r.), „50 rocznica założenia Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica” (1969 r.), „25 rocznica powstania Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” (1969 r.), „Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Staszica w Kielcach” (1969 r.), „IX wieków Kielc / Szkoła Podstawowa nr 20 L. Waryńskiego Kielce” (1970 r.), „Dymarki 1978” (1978 r.); Bolesława Cetnera: „Kielecka Fabryka Pomp w Białogonie” (1967 r.), „XXV lat Kieleckiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego” (1974 r.); Henryka Papierniaka: „Otwarcie Domu Harcerza w Białogonie” (1969 r.), „XX lat Przedsiębiorstwa Państwowego „Dom Książki” Kielce 1950–1970” (1970 r.), Wacława Kowalika „50-lecie Instytutu Geologicznego” (1969 r.); Bohdana Chmielewskiego „Profesor Jerzy Remer 1888–1979” (1979 r.) i Stanisławę Wątróbską-Frindt: „Muzeum Narodowe w Kielcach 1908–1978”, „Henryk Sienkiewicz laureat Nobla w 1905” (1980 r.) i „120 rocznica urodzin Stefana Żeromskiego” (1984 r.). Ponadto do zbiorów trafił medal pamiątkowy z okazji setnej rocznicy wkroczenia Kadrowki do Kielc (proj. Paweł Pietrusiński) i wybita z tej okazji plakietka okolicznościowa proj. Krzysztofa Stradowskiego. Muzeum otrzymało też medal wybity z okazji rocznicy 200-lecia urodzin Tadeusza Kościuszki, projektu cenionego rzeźbiarza Stanisława Kazimierza Ostrowskiego oraz miniaturę pomnika Tadeusza Kościuszki stojącego w St. Petersburg na Florydzie autorstwa Andrzeja Pityńskiego.

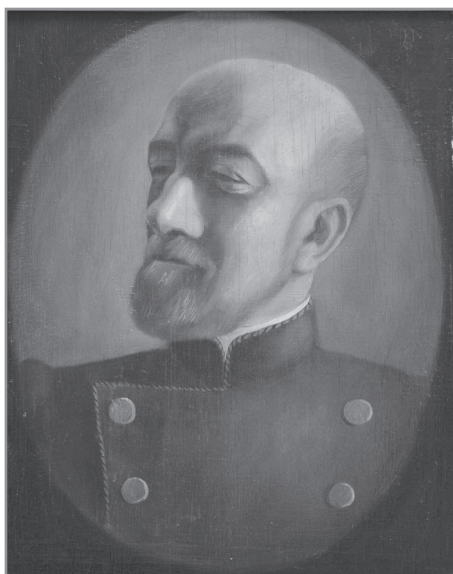
Muzeum pozyskało też medale pamiątkowe z okresu dwudziestolecia: z biegu ulicznego z okazji rocznicy Konstytucji 3 maja w 1927 r., z zawodów biegowych Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej w Kielcach z 1930 r., z Marszu Szlakiem Kadrowki (lata trzydzieste XX w.), a także plakietę nagrodową z VIII Ogólnopolskiego Rajdu Świętokrzyskiego z 1950 r.

Innego rodzaju eksponatem jest kopia maski pośmiertnej Marszałka Józefa Piłsudskiego, wykonana z patynowanego mosiądzu i osadzona na marmurowej podstawie. W maju 1935 r. tuż po śmierci Piłsudskiego rzeźbiarz Jan Szczepkowski wykonał kilkanaście pozytywowych, gipsowych odlewów twarzy Marszałka. Do dziś zachowało się ok. pięciu oryginalnych egzemplarzy. Maskę w Muzeum Historii Kielc wykonana została na podstawie jednej z zachowanych kopii i подарowana muzeum przez kieleckiego kolekcjonera.

W formie daru znalazła się w zbiorach kapliczka patriotyczna z figurą Matki Boskiej, dzieło nieznanego z nazwiska artysty amatora. Kapliczka ozdobiona jest 33 odznakami pamiątkowymi oddziałów Armii Krajowej. Na przymocowanych do niej drewnianych

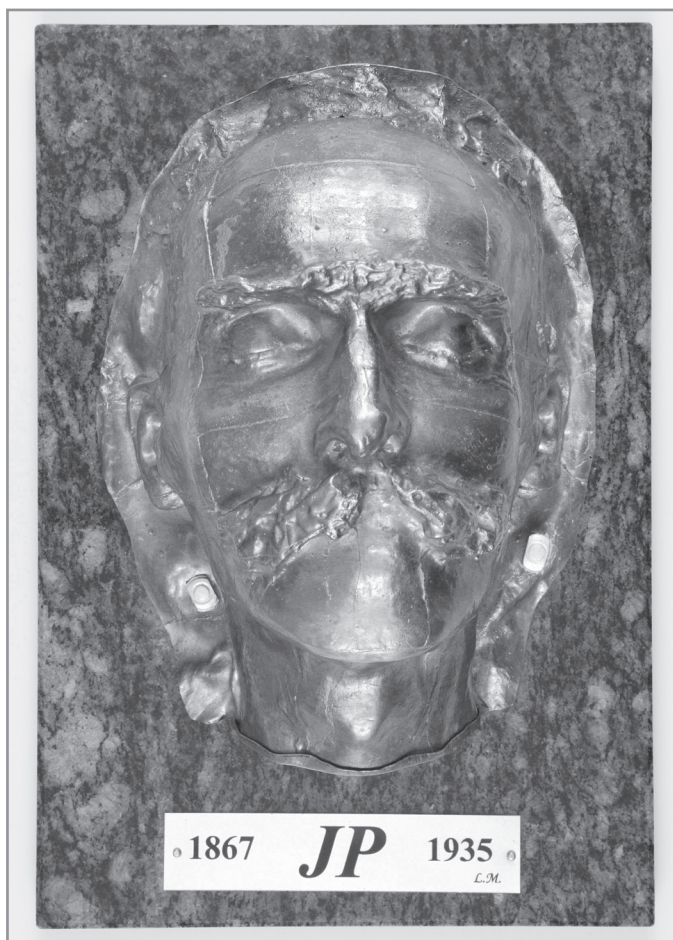
Stanisław Pałysiewicz, „Zniewolenie”, olej

Krzysztof Jackowski, „Portret Bogusława Paprockiego”, olej

Zygmunt Kaczor: medal okolicznościowy „60-lecie Państwowej Opieki Nad Zabytkami. Kielce 1918–1978”

Kopia maski pośmiertnej Marszałka Józefa Piłsudskiego

tabliczkach widnieją postacie obrońców warszawskiej Woli z czasów powstania listopadowego: gen. Józefa Sowińskiego oraz kampanii wrześniowej 1939 r.: por. Zdzisława Pacak-Kuźmirskiego. Porucznik Pacak-Kuźmirski jako dowódca 8 kompanii 40 pp „Dzieci Lwowskie” bronił historycznej Reduty Sowińskiego przed atakiem niemieckiej 4 Dywizji Pancerniej. Użył ok. 100 beczek z terpentyną z pobliskich zakładów „Dobrolin”, które rozkazał podpalić. Zatrzymał w ten sposób niemieckie natarcie, niszcząc 13 czołgów i kilkadziesiąt wozów bojowych. Po kapitulacji Warszawy trafił do obozu jenieckiego, skąd brawurowo uciekł, wykorzystując mundur niemieckiego strażnika i drewnianą atrapę karabinu Mauser. Wstąpił do Armii Krajowej i został dowódcą Partyzanckiej Dywizji Karpackiej obszaru lwowskiego AK. Po wojnie był represjonowany przez władze komunistyczne i w latach 1948–1956 więziony we Wronkach i Rawiczu.

Zbiory Działu Gromadzenia powiększyły się o mosiężne popiersie Józefa Piłsudskiego, wykonane w latach siedemdziesiątych XX w. w Instytucie Odlewnictwa w Krakowie oraz o żeliwną kropielniczkę ścienną z Zakładów Metalowych w Białogonie z 2 poł. XX w.

Do biblioteki muzealnej, gromadzącej oprócz księgozbioru także dokumenty życia społecznego oraz dokumentację ikonograficzną, dołączyły 283 druki zwarte, 27 numerów czasopism, sześć katalogów muzealnych, sześć dokumentów życia społecznego i tyleż obiektów ikonograficznych.

Marcin Kolasa (Museum of the History of Kielce) Acquisitions of Kielce History Museum in 2014

In 2014, the Kielce History Museum acquired 275 objects of which 88 were entered into the inventory book 'History', 97 into the inventory book 'Art' and 90 into an auxiliary inventory book 'Materials'. Library resources increased by 328 items. The collection included documents and publications on socio-economic life of Kielce and the region. The oldest documents are tax charges receipts from the 1960s. Among the photographs are portraits, among other of Rafał Piwowski, owner of the Hotel Bristol, and Konstanty HOLEWIŃSKI, notary public, as well as numerous group photographs.

Michał Łapiński donated a collection of 87 rolls of photographic negatives of pictures taken in 1940 – 1970. The Museum collection was also enriched with postcards with views of Kielce and those related to the period of World War I and the 1920 War, commemorative plates connected mostly with Kielce production plants as well as some products of those plants, including a rare roaster manufactured in 1937 for the Polish Army in the Kielce 'Ludwików' Steelworks as well as other miscellaneous objects such as a template for labelling soap from Candle and Soap Factory of Karol Rejchelt, seal presses from Hats Manufacturer of Sz. Kochen and Polish White Cross, a belt buckle of a soldier of 4th Infantry Regiment of the Polish Legions and a sign of a forge of J. Gacek from 1904. The Museum also received gifts from the Kielce branch of the Polish Association of Combatants and Former Political Prisoners as well as Kielce Andrzejowe Brotherhood.

Works of Stanisław Prauss, Andrzej Dworak, Stanisław Pałysiewicz, Piotr Wollenberg, Krzysztof Jackowski and Aleksandra Makowska were included into the Museum's art collection. Among the medals acquired by the Museum are those designed by Z. Kaczor, S. Dulny, H. Papierniak, W. Kowalik, B. Chmielewski and S. Wątróbska – Frindt. The Museum also acquired commemorative medals from the 1920s, a medal and a plaque associated with the 100th anniversary of the visit of the First Cadre Company in Kielce as well as a copy of a death mask of Marshal Józef Piłsudski and a patriotic shrine with commemorative badges of the Home Army.

The Museum's library collection, including, apart from the collection of books, also documents of social life and iconographic documentation, increased by 283 books, 27 issues of magazines, 6 museum catalogues, 6 documents of social life and 6 iconographic objects.